

Samenvatting der resultaten.

Uit de proefondervindelijke vergelijking van twee methoden tot het verduurzamen van „virus fixe” der hondsdoelheid, is mij gebleken dat lyssamateriaal geruimen tijd te bewaren is zonder dat de virulentie er van verloren raakt.

Wat de glycerine-methode betreft, vond ik dat het virus in de ijskast (d.w.z. bij een temperatuur schommelende tusschen 6° à 9° C.) tot 3 maanden virulent blijft. Er is reden te verwachten dat deze duur bij toepassing van lagere temperaturen nog verlengd kan worden. Mijn eigen proeven, bij -4° tot -8° C., die ik door mijn vertrek niet kon afsluiten, leerden reeds dat onder die omstandigheden na 3 maanden de virulentie onverzwakt was behouden.

De resultaten met de methode, waarbij het virus door mij in gedroogden toestand werd bewaard, waren nog gunstiger. Het gedroogde materiaal bleef niet slechts langeren tijd virulent dan het glycerine materiaal, maar weerstond ook hogere temperaturen beter. Toch blijkt wel dat ook het droge materiaal, al verdraagt het Europeesche kamertemperaturen, bij een toepassing in de tropen niet zonder ijskast te gebruiken zou zijn.

Hiermede is tevens in het licht gesteld dat de in het vorige hoofdstuk vermelde Amerikaansche methode voor de tropen niet bruikbaar zou zijn. Het deponeeren van de eerste drie doses zonder verdere voorzorgen, biedt geen voldoende waarborg voor het behoud van de virulentie. Ook de verzending van de overige doses zou niet zonder kunstmatige afkoeling kunnen geschieden.

Een ander punt, dat zeker de belangstelling verdient, en reeds door mij werd aangevoerd, betreft de vraag in hoeverre *virulentie* en *immunisatorische werking* op ééne lijn mogen worden gesteld. Aan RODET en GALAVIELLE is het gelukt konijnen te immuniseeren met „virus fixe”-hersen die in Europa bij kamertemperatuur in glycerine bewaard hunne virulentie verloren hadden. Op de subdurale enting met virulent virus fixe reageerden deze konijnen wel, doch met een verlengde incubatie. De subcutane enting deed geen lyssa ontstaan. Gunstiger waren nog de resultaten wanneer zulke met avirulent materiaal geïmmuniseerde konijnen met „virus des rues”

werden besmet. RODET en GALAVIELLE trokken naar aanleiding van deze resultaten de volgende conclusie: „les cerveaux vieilliss en glycérine manifestent une propriété préventive, même lorsque, après un long séjour, ils ont totalement perdu leur virulence”.

Gaarne had ik deze proefnemingen, die, worden ze bevestigd, zeker voor het vraagstuk van het verduurzamen van lyssavirus van de grootste beteekenis moeten worden geacht, herhaald. Door mijn vertrek moest ik ze echter onderbreken.

Ten slotte moge met een enkel woord de vraag worden aangevoerd in hoeverre de door verschillende onderzoekers en door mijzelf verkregen resultaten met verduurzaming van lyssavirus reeds op de praktijk van de behandeling der hondsdolheid in Nederlandsch-Indië van invloed kunnen zijn.

Reeds meer dan eens had ik in dit proefschrift gelegenheid er op te wijzen welk een bezwaar er verbonden is aan één enkel instituut in den Indischen Archipel. In een groot aantal gevallen verhinderen afstand en reisgelegenheid de patienten zich tijdig te Weltevreden onder behandeling te stellen.

Kan men verduurzaamd materiaal in verschillende plaatsen in de Buitenbezittingen steeds in voorraad houden, dan zou het nadeel, dat aan de centrale instelling thans verbonden is, vervallen.

Naar het mij voorkomt is een proefneming met het oprichten van dépôts in eenige groote hospitalen der Buitenbezittingen van door droging verduurzaamd lyssavirus, in de ijskast verzonden en bewaard, alleszins gewettigd.

Wat het gebruik van dit virus betreft zou men voorloopig nog onderscheid kunnen maken, al naar gelang van den afstand van het Instituut PASTEUR. Bij korten afstand zou het materiaal kunnen dienen om tijdens het wachten op de scheepsgelegenheid en gedurende de zeereis met de behandeling een aanvang

te maken, die dan te Weltevreden zou kunnen worden voortgezet. Bij langere afstanden zou de behandeling geheel en al ter plaatse moeten geschieden.

Dat er overwegende bezwaren aan de verzending, het bewaren, het ververschen en het gebruiken van verduurzaamd lyssavirus verbonden zouden zijn kan ik niet inzien. De onschadelijkheid van virus fixe staat voldoende vast, en de steriele voorzorgen, die bij het suspendeeren van het gedroogde materiaal zijn te nemen kunnen toch door iederen geneeskundige of apotheker worden genomen.

Intusschen meen ik niet, dat — al is m. i. de tijd gekomen voor proefnemingen met verduurzaamd lyssavirus bij den mensch — tevens het laatste woord op proefondervindelijk gebied gesproken is. Het spreekt van zelf dat een methode waarbij de ijskast kan worden gemist, een groote verbetering zou zijn. Ook proefnemingen tot vergelijking van virulentie en immunisatorische werking zullen aan de orde behooren te blijven.